

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Vidéki előfizetők bétlyegköltsége egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1/c
földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa
György könyvelő kezeihez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

TELEFON 644.

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s
gummiárú gyári raktára.

Orvosságot és vegyvizsgálatot
PONTOSAN KÉSZIT VVVVVV

Dr. SZELÉNYI, Piac-utca 30.
KOSSUTH-PATIKA. VVVVVV

Végh Gyula, szücsmester

Elsőrangú modern szücsárú vál-
lalata 00000000000000000000
Kész árúban a legnagyobb vá-
laszték. — Boák és karmantyuk
dusan felszerelt raktára 00000

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

Fehértói Béla

elsőrangú és legolcsóbb
temetkezési intézete
Debrecen, Csapó-u. 4

**** Telefonszám 11—85. ****

LEGFRISSEBB FÉRFI-DIVAT UJDON-
SÁGOK, SZALMAKALAPOK, NYAK-
KENDŐK, TENNISZ-INGEK stb. LEG-
JUTÁNYOS BESZERZÉSI FORRÁSA

Frank Testvéreknel

Piac- és Szent-Anna-utca sarak. — Telefon 749.

A görög katolikus egyházépület,
ahol az új püspökség ideiglenes hi-
vatalos helyisége lesz.

MOSKOVITS JÓZSEF

uri szabó divatterme ————— VÁROSI ÚJ BÉRHÁZ.

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az építkezés miatt a Piac-utcai barakban volt üzlethelyiségemet a Piac-utcai VÁROSI ÚJ BÉRHÁZBA (baloldal! 3-ik bolt) helyeztem át. Kérem továbbra a nagybecsű pártfogásukat. Kiváló tisztelettel MOSKOVITS JÓZSEF uri szabó. —————

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utca sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a BIKÁ-SZÁLLODÁVAL szemben. ++++

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

NŐI FÉRFI ÉS GYERMEKCIPIŐK, KALAP
ÉS URI DIVAT UJDONSÁGOK nagy választékban

GLÜCK EDE

cipő és uri divat ujonnan berendezett nagy áruházában
Debreczen, Piac-u. 22. Kossuth-u. sarkán.
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK. TELEFON 602.

Gyógyárúk, vegyszerek, gummiárúk, kötszerek, gazdasági és állatgyógyászati cikkek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszerek különlegességek.

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORÁTORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek, — hasonszerű gyógyszerek, kötszerek, szelvények — legnagyobb raktárát Debreczen és vidékére.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betétállomány nyolcmillió korona.

Érdeklődősségekben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztés és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdéi megbízások, hitel-levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruaktár, Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospércs.

TÖRLEY

TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

A LEGELEGÁNSABB

zacco és zsakett öltönyök, felöltők, doublé átmeneti kabátok, szalon, smoking és frakkkülönlegességek, ugyiszintén sikkes egyenruhák készülnek

PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári és katonai egyenruha uri szabónál ooooo

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Új ruháizlet! Szolid, szabott árak

NYÁRI IDÉNYRE

legelegánsabb, divatos

férfi-, fiu- és gyermeköltönyök, átmeneti kabátok, mosó és lüster áru-különlegességek legolcsóbban

Balázs Jenő

férfi-, fiu és gyermekruha áruházában szereshető be

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 61-İK SZÁM,

Közigazgatási Bank mellett. Megyei telefon 6—28. sz.

Mérték után megrendelt ruhák kiváló gonddal rövid idő alatt elkészítettnek. — Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan elintéztetnek. ooooooooo

Kereskedelmi pályák.

A legfontosabb és leggyakoribb pályák egyike a kereskedelmi, mely alatt azonban nemcsak a falusi fűszerest vagy rőfőskereskedőt szabad érteni, noha ezeknek gazdasági tevékenysége is tagadhatatlan, hanem az ország összes kereskedelmi tényezőit, kik a nemzet gazdasági javait a termelőtől a fogyasztóig közvetítik és odaszállítják, hol rájuk szükség van. Azok az idők, mikor a kereskedelmi pálya lenézett, degradáló foglalkozás volt, rég elmúltak. Azok az országok, hol ennek utóíze mai napig még fenmaradt, nem haladtak elég gyorsan a kor szellemével. Azok a politikusok, kik a kereskedelmet és a kereskedőt lenézik és a politikai vagy államszolgálati hivatást előkelőbbnek, méltóbbnak, vagy föltötte állónak tekintik, arról tesznek tanúságot, hogy a kor szellemétől visszamaradtak. Gondolkodásuk és látkörük oly szűk, hogy saját korlátoltságuk megakadályozza abban, hogy lássák és megértsék, hogy tulajdonképpen mi történik a világon.

A kereskedelem az összes gazdasági tevékenységek közt a legfontosabb. Mindenesetre fontosabb, mint a politika. Politika nélkül az állam megélhet, kereskedelem nélkül elpusztul. Az utolsó évtizedekben a kereskedelem fontossága annyi tért hódított az emberek és az államok egymás közti érintkezésében, hogy a politika a kereskedelem szolgálatába állt, hogy a leghatalmasabb államok hadserege jóformán arra való és abban találja létjogosultságát, hogy nem annyira a nemzeti terület védelmére szolgál, melyet ritkábban támadnak vagy bántanak, mint az ország gazdasági érdekeinek védelmére, mely elsősorban a kereskedelemben talál kifejezést.

A kereskedelem maga körül teremt életet, munkát és jólétet. Neki köszönhető, ha a legtávolabb fekvő, néha hozzáférhetlen javak értékben emelkednek. A kereskedő oly szolgálatot tesz, melyet azért nem becsülünk meg eléggé, mert mindennapi, de fontossága azonnal szembeszökő, ha a városok, a népek és a kontinensek egymásközti kereskedelmi összeköttetésére gondolunk. A bank, mely új vállalatokat létesít, ismeretlen vidékek kiaknázására vagy parlagon heverő erők értékesítésére vállalkozik és az erre szükséges tőkét előteremti, azután csak kereskedelmi tevékenységet fejt ki. Nem csoda tehát, ha a haladó nemzetek legfelvilágosultabb és legtehetségesebb elemei a kereskedelmi pályára lépnek. Egyetlen pálya se biztosít oly gyors függetlenséget, mint ez.

A modern kereskedőnek nagy készültségre és széles látkőre van szüksége. Tévedés hinni, hogy a kereskedelmi pálya a legkönnyebb. A kereskedelmi technikai tanulmányokat mindenki könnyen sajátíthatja el ugyan, de sokkal nehezebb az alapos műveltség, a széles látkör és egészséges és gyors ítélőképeség megszerzése.

Az előkészítést a középiskola épp oly biztosan nyújtja, mintha a fiatalembert kezdettől fogva a kereskedelmi iskolába küldték volna. Az általános műveltség emeli az intelligenciát és fejleszti az ítélőképességet.

Ez ellen ugyan számos példát fel lehet hozni, jelesen azt, hogy teljesen műveletlen emberek és talán olyanok is, kik alig tudtak írni és olvasni, a kereskedelemben nagy vagyonra tettek szert. Ezek a példák oly időből származnak, mikor a kereskedelem még helyi érdekű és nem annyira nemzetközi volt, mint napjainkban. De bármiképpen is álljon ez a kérdés, azt az egyet mégsem lehet állítani, ha a

kivételes példákat szolgáltató kereskedők műveltek lettek volna, hogy kevésbé jól prosperáltak volna. Napjainkban ezek a példák ritkulnak. A kereskedelem nemzetközivé vált. Nem elégséges, hogy saját országunk viszonyait ismerjük, hanem a modern kereskedelem megkívánja, hogy figyelemmel kísérjük mindazt, ami az illető szakmában Német-, Francia- és Angolországban és az Egyesült-Államokban is történik.

Ebből a szempontból semmi se hasznosabb mintha versenytársaink nyelvét megtanultuk. Ha valakinek, úgy a kereskedőnek kötelessége, hogy idegen nyelveket tudjon. Földrajzi és politikai helyzetünk megkívánja, hogy ifjaink tudjanak németül. De kétséget nem szenved, hogy gazdasági szempontból sokkal hasznosabb volna, ha a német helyett vagy a német nyelven kívül tudnának még franciául vagy angolul. A magyar ember, ki tengerentúli vidékre kívándorolni nem akar, ha otthon nem talál munkát, ha tapasztalatait külföldön kibővíteni óhajtja, hová menjen? Ausztriába vagy Németországba, hová nyelvismerete predesztinálja. De Németország népesedési tulprodukciában szenved. A német birodalom hatvanöt milliónyi lakossága nem talál kielégítő foglalkozást otthon és az évenként egy millióval szaporodó embertömeg egy része, a bátor, a törekvő és vállalkozási szellemmel bíró német ifjak ezrével utaznak néhány esztendőre Francia- és Angolországba, Észak- és Dél-Amerikába azért, hogy tapasztalatot és vagyont szerezzenek.

A kereskedelmi pálya egyik legfontosabb tényezője az erkölcsi nevelés, vagyis az akarat és a jellem képzése. A kereskedelmi intézet tanára sokat tehet ebben a tekintetben, de nagyfontosságú a szülők példája és az a szellem, mely az illető ország társadalmát áthatja. Angolország és az Egyesült-Államok társadalmi felfogása a kereskedelmi szellemről egészen más, mint például Szerbiáé, vagy Oláhorszáé. Legtöbbet tehet azonban az egyén maga, ha feltett szándéka, hogy nemes példák után indulva, arra fog törekedni, hogy egyeneslelkű, becsületes, erős, bátor és vállalkozó szellemű kereskedővé váljék.

Ilyen körülmények közt a kereskedelmi pálya a legnemesebb hivatások és a legtekintélyesebb társadalmi foglalkozások egyike. Egyetlen pálya se igényel több erkölcsi tulajdonságot, jelesen becsületességet, egyenes gondolkodást, jellemet és értelmiséget, mint ez.

KRÓNKA.

Nehéz idők.

Még nem haladtunk elő ebben a nyárban oly előre, hogy már most felállítsuk a mérleget, — de az bizonyos, hogy a gazdasági veszedelmet ez a nyár se hártja le rólunk. Hiszen igaz, helyenként a csodálatos időjárás ellenére elég jó termés van (Hajdu megyéről például jó közepes termést mutat ki a földmivelésügyi miniszter legutóbbi termés-becslése), de még ha nagyobb termés lenne is, amíg a közgazdasági feszültség tart, addig jó napokról nem beszélhetünk.

Igazán meddő nyarunk van, melyben reményeink meghalnak. És valami fásult közöny fog karjai közé. Ami talán minden bajnak okozója, a balkáni veszedelem tovább tart, tovább folyik a vér. De a

mi vérünk is folyik. És ha csendes nézői is vagyunk a háborúnak, azért gazdasági veszedelmét szörnyen érezzük. Máskor a nyárnak ezen a táján már meg volt az aratás mérlege és a pénzügyintézetek megnyitották az olcsó hitel zsilipjeit. Most még azok a hitelintézetek is zsilipet zárnak, amelyek eddig, habár vékonyan, a hitelnek némi kis erecskéjét áteresztették. Semmiféle vállalkozás nem lendülhet fel abból az egyszerű okból, mert semmire nincs pénz. A jelzálogpiac terén vagyunk a legrosszabbul, hiszen zálogleveleink egész Európa pénzügyiánya következtében visszaözlönnének és jelzálogbankjaink kénytelenek tőkéjüket felhalmozni, hogy a beözönlő papírokat visszaváltssa. Ezért a vidéki takarékpénztáraknak visszszámítoló intézetei nincsenek. És az a tőke, melyeket ők forgatnak, már régen ki vannak helyezve. Emellett a hazai betétek nem szaporodnak. Hiszen a drágaság ugyanis az igényeket szállítja le. S mégis az emberek gondja súlyos, kivezető pedig ma nincs belőle.

Szél Kálmán a hazai pénzügyintézetek országos ülésén, jóllehet nem akart vészhi्रेket pengetni, — maga sem tudja, hogy egyhamar a mai közgazdasági feszültség változik-e, enyhébb lesz-e? Pranger, az osztrák-magyar bank magyar származású vezértitkára nem tud egyéb kivezetőt a közgazdasági veszedelemből, mint azt, hogy a magyar középosztály fokozza le igényeit a minimumra.

És ha két ilyen közgazdasági tekintély ekként nyilatkozik, ki lehetne ezek után az, aki hinne a viszonyok gyors változásában. Erről szó sincs! A közgazdasági viszonyok változását váró reményeink éppen úgy elfagytak, mint ahogy az áprilisi fagy tönkre tette gyümölcsterméseinket.

Ilyen viszonyok között hálás dolog lesz a Pranger eszméjére visszatérni és a legszigorubb takarékoság elvét emlegetni. Hálás dolognak ez semmi esetre sem mondható, de viszont felette szükséges és kötelességet mulasztja a közvéleménynek minden orgánuma, amely ebben a meddő nyárban éppen a legszükségesebb takarékoság elvét nem említi.

A takarékoság elvének fő megvalósítója a városi tanács lehetne, mely a piaci viszonyok javításában tervszerű és egymásután való intézkedéseket tehetne.

Elvárjuk ebben a nehéz közgazdasági helyzetben, hogy a közlakosság megélhetési viszonyaiban ennek segélyére siet. Ma már elmulasztathatatlán, hogy a mi városunknak is legyen közéleti politikája és hogy mindent megtegyen, a legszükségesebb táplálékok minél olcsóbb megszerzésében. De ez magában még csak fél megoldás. Igazában a mai nehéz időket csak azok élük át válság nélkül és számíthatnak a jobb idők erőduzzadására, akik ebben a nehéz időkben minden irányban a legszigorubb takarékosággal rendezkednek be.

Hogy a mostani meddő nyár ne sokáig tartson, arról éppen a dolgozó társadalom nyugodt magatartása, takarékosági szelleme és bizva-bizása segíthet.

A hirnév kétféle. Az egyik gazdaggá, a másik csak halhatatlanná tesz.

*
Könnyebb ma lángelméket találni, mint a lángelmék szobrai számára alkalmas tereket.

*
Csak egy dolog van, ami rosszabb annál, ha beszélnek az emberről: ha nem beszélnek róla.

MADÁRSZÓ.

A Debreczeni Szemle számára írta: SZALAY FRUZINA.

*Egy kis madár szól ablakom alatt,
Sohsem hallottam itt e madarat.*

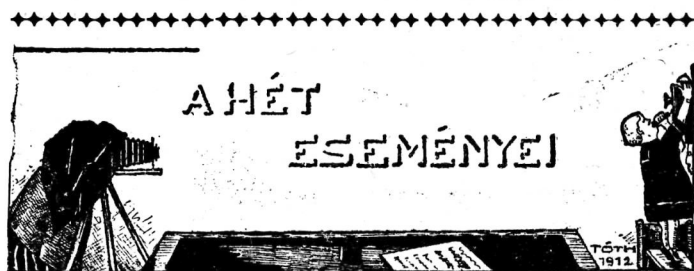
*Hisz oly különös táj ez, itt nekem.
Még a madár is idegen.*

*Csak ez az egy nem, úgy hat dala rám,
Mintha otthon, a kertben hallanám.*

*Dalol s míg hangja hozzám besuhan,
Künn mintha alkonyulna lassudan;*

*Mintha a nap leszállna, míg dalol,
S szomorú lomb is hullna valahol —*

*S mintha örökre bucsuzna a nyár,
... Ah, ismerősöm ez a kis madár!*

Petőfi.

E héten volt Petőfi Sándor legendás halálának évfordulója. Illő, hogy szellemét idézzük s elméldjünk csodálatos sorsán?!

Közel 60 éve használjuk nevét hol jelszóul, hol cégerül, hol forradalmi lobogóul, ideje, hogy megkérdesszük, hol van Ő, de nem a legenda-hős, hanem az, a Valaki, aki pusztá tollal törte be a halhatatlanság kapuját? Látjuk-e Őt? Tudunk-e Róla egyebet, mint hogy honvédbaka, hős volt és ma iskolakönyvpoéta?... Mi elborzadunk az Ő örökelete kisszerűségén. Mert soha költői lángész szava nem vezett el annyira bárgyú frázisok rakéta-puffogásába, mint az övé. A nemzeti presztizs alatt állva, csak az mert közeledni hozzá, kinek semmi mondani valója sem volt s ma elhülve látjuk, hogy nincs életrajz-írója, nincs esztétikusa és nincs ép kritikai érzékkel bíró közönsége sem. Harmat, vihar és meteor, mondják az ünnepi szónokok, de vajjon ki állítja be a líra világperspektívájába? És hol a termékeny agyvelő és a rokon szív, melyből az itélet és az érzés ikerszávával zendül vissza rázkódtatásos, forradalmi élete és kel új erőre, új értékek magaslatára az egy számba kifejezettség világosságával, minden legendától mentes, önmagáért való poézise?

A legnagyobb magyar költő egyelőre csak jámbor alkalom, hogy a kisdíák tollát és zöld metaforáit próbálja ki rajta. A tanár az értesítő zug-értekezésében ugyanezt teszi. Körülállják, meghamisítják, agyonmagasztálják és ronggyá elemzik és nem láthatjuk tőlük egyszerű, halvány alakját, nem láthatjuk saját szemlencsénken keresztül, nem lehet felfedeznünk a saját életünk és a saját szoba-zugunk számára egy délutáni elmélyedés intim negyedőrájában, mert az iskolák eléje vágnak és Neki, a gőgösnek, a mindig egyedülvalónak, csak tömeghódolat, tömegesztétika és tömegkegy jut hivatalos pecséttel és nem a lélek önként kibuggyanó, egy embernek egy emberhez szóló, arisztokratikus hódolata.

Itt volna az ideje igazi Petőfi-kultusz ébresztésére. Eddig csak banalitásokba, holt formák Prokrustes-ágyába szorították Petőfit, iskolásan megszámozták, beskatulyázták vagy elkönyvelték. Kell, hogy most már világosan lássunk. Az a dicséret, ami ötven év óta visszhangzik, itt majdnem kegyeletstétés. A verseit kísérő egyetemi esztétika pedig fehér egy sirfertőzéssel. És a követői, — óh a halottrablók...

*

(!) **Tessék elhinni**, nem politizálunk. Csak úgy bölcsekedünk, mint pártunkivüliek. Mert ugy-e, így foglalkozhatunk a pártunkivüli református püspök dr. Baltazár Dezső méltóságos ur dolgaival is. És nem szívesen látjuk azt a herce-hurcát, ami az ő képviselő-jelöltsége körül folyik. Ne tessék azt gondolni, hogy politikai szenvedelmekből ítéljük el akár Jánosi Zoltán, akár Baltazár Dezső politikai izü szerepléseit. De mi a lelkészi, a papi hivatást igazán másképpen képzeljük el, mint ezek a tudós református papok. Épen a református egyházak érdeke lebeg a mi szemünk előtt, mikor ezeket írjuk. Expozált politikai harcok, csunya köznap tiülekedések mezdin nem szívesen látjuk a *mi* papjainkat. A Méliusz Péterek, Révész Bálintok, Balogh Ferencek bezzeg találtak maguknak működési tért más virá nyain is az életnek. És éltek a tudományoknak, amelyeknek különböző osztályaiba nem tudjuk besorozni a politikai kortestkedést. Bezzeg azok kortes nyilatkozatok, politikai röpiratok, plakátok helyett, más írásműveket írtak. És mennyivel szívesebben olvastuk az ország összes lapjaiban azt a hirt, amely a mi aranyos-szájú református papköltőnkéről szól, *Könyves Tóth Kálmánról*, akinek tisztos nevét éltették ott a felvidék kies fürdőhelyén, Feketehegyen, igazán valláskülönbség nélkül ezek és ezek. Nagyrészen a Könyves Tóth Kálmán évtizedekre terjedő agitációja folytán létesült ugyanis a debreczeniek előtt is kedvelt fürdön a református templom, melynek felavatási ünnepélyén a debreczeni református lelkészek nesztorja mondta az ünnepi beszédet, ezenkívül irván szép ódát a Vasárnapi Ujságba. Tompa Mihály örökét tölti be Könyves Tóth Kálmán a kis fürdő életében néhány évtizede, igazi lelkipásztorhoz méltó szerepléssel, amelyből tanulhatnának a Baltazárok, Jánosiak.

*

+ **A görög katolikus püspöki székhely** kérdésében, úgy látszik, mégis csak nekünk lesz igazságunk. Gróf Degenfeld József, a református Róma kenetlen pápája, hiába akarta lehetetlenné tenni, hogy itt állítsák fel a székhelyet s minden tárgyilagos, józan gondolkodás ellenére hiába szavazta le a közgyűlés azokat, akik épen Debreczen gazdasági kulturális érdekei jóvoltáért akartak a második püspökségnek helyet adni, mégis csak Debreczenben telepedik le a frissen kinevezett Miklóssy püspök, mert hiszen földrajzi fekvés tekintetében is Debreczen egyházkerületének a gócpontja. Ez ellen aligha lesz eredményes a dr. Baltazár Dezső agitálása is, aki a református püspökség tekintélyét látta veszélyeztetve egy másik püspökség idehelyezésével, úgy gondolkodván a méltóságos ur, mint a halinás dudás, aki másodmagával nem fért meg egy csárdában. Pedig a református püspöki palást tekintélyének nem ártott volna úgy a Miklóssy püspöki sipkája, mint veszélyeztette azt a képviselőjelöltsétkedés, az aktív politika mezejére való kiruccanás. És nem fog ártani, ha tényleg itt lesz a püspöki székhely, amelynek elnyeréséért most már újból meg kell indítani a mozgalmat,

minden módon azon igyekeztvén, hogy a hibát helyrehozassuk. És nyugodjon bele ebbe Baltazár püspök ur is és igyekezzen a valláskülönbségnélküliséget ép úgy respektálni, mint amilyen erősen ragaszkodik a politikai pártunkivüliséghez.

*

— **Régi dolog**, hogy aki mindenkinek jót akar tenni, az végeredményében senkinek sem használ, mert a legilletékesebb érdekek szolgálatában álló munka eredménye a leggyakoribb esetekben is meddő. Dr. Baltazár Dezső, akinek nagy tudásától nagyon sokat várt az ország reformátussága, kijelentette, hogy neki nem kell egyik politikai párt se. Se a 48-as, se a 67-es. Ez lehet nagyon ideális felfogás, de a közönséges élet prózája nem türi az idealizmust. És eddig úgy áll a helyzet, hogy dr. Baltazár Dezső, akit óriási többséggel emelt püspöki méltóságába a magyar kálvinistaság, nem kell se a 48-asoknak, se a 67-eseknek. És ha másképpen nem alakul a helyzet, megtörténik az a csodálatos dolog, hogy a kálvinisták a katolikusokkal együtt szövetkeznek a megbuktatására. Amiben nem az lesz a szomorú, hogy dr. Baltazár nem lesz képviselő, hanem, hogy hiába hurcoltak meg szennyes politikai küzdelmekben egy püspöki palástot. Minket ugyanis a dologban nem a politika izgat, hanem a papi palást iránti tiszteletünk van megháborítva.

= **Most már van pénz**, — azt mondják, — de még úgy sem adnak a bankok, mint eddig, amíg egyáltalán nem volt pénz. Hát a fészkes fülemile tud elmenni ezeken a dolgokon, mert nekünk igen mindegy akár éhesek vagyunk és nincs mit enni, akár terített asztal áll előttünk, de a bankok nem engedik, hogy étvágyunk legyen hozzá.

*

+ **Nincs olyan regényíró**, mint az élet. Emberi agy nem volna képes például olyan triviális történetet kigondolni, mint a Lévai Farkas Pálné volt a héten. Az egykori orfeuménekesnő férje épen azt az izléstelen orfeum-dalt énekelte az Uranus színpadán, hogy milyen boldogság lesz özvegy lenni újra, mikor a felesége eszméletlenül rogyott össze a színpalak közt. És Lévai nem is sejtette, hogy milyen igazat énekel a dallal, hogy: *Özvegy leszek újra*. Nem gondolta és már özvegy is lett. Az se mindennapi dolog, hogy mikor Zilahy megbukott a színigazgatással, Lévainé Palugyay Mici busan mondta: Pedig úgy megszerettem Debreczent, hogy szeretnék a várossal örökös szerződést kötni. Nem gondolta, hogy a végzet szaván fogja. Most már örökös szerződést kötött Debreczennel s örökre itt marad a Basahalmán belől. Ha regényíró irna ilyesmiket, agyontámadnák a Gyulai Pálok, mint Jókai Mórt, akinek csapongó fantáziája álmódott csak a Lévainék történetéhez hasonló szomorú krónikákat.

*

— **Persze hogy** még mindig közveszélyes a gyalogközlekedés a Piac-utcán, az új bérházak előtt. Imáron nemcsak gidrek-gödrökbe beleszakadt cipőtalpak hirdetik azt a tarthatatlan állapotot, ami Debreczen legforgalmasabb főutcáján uralkodik, hanem letagadhatlan csonttörések is. Így például a múlt napokban egy külföldi ügynök vágódott hanyatt s törte el a karját. Ugy segítettek rajta a járőrelők, akik mondták, hogy tegyen jelentést a rendőrségen. De nem tett, úgy látszik, ismeri már a magyar közigazgatást. E helyett összepakolt s elutazott gyógykezeltetni magát. Olyan formán gondolkodott, mint a cigány, aki megette a suvikszot. Nem kürtölte ki a szerencsétlenséget, nehogy elriassza az embereket a

főutcán való korzózástól. Gondolta, hogy sehol sincsen az megírva, hogy csak külföldiek törjék ki kezüket, lábukat ezen a helyen. Hadd törjék a nyakukat a debreczeniek is. Talán kissé önző ember volt az illető, de mintha igaza lenne mégis.

SZÍNHÁZ.

A jövő színházi szezon.

Mezey Béla tervei.

Mezey Béla a debreczeni színház igazgatója már jobbra befejezte a szintársulat szervezését s nem lehetetlen, hogy a rendes időnél előbb kezdi meg működését.

Most annak a kedvenc tervének szentelte minden idejét, hogy a debreczeni közönség egy régi óhaját valóra váltsa meg, hogy *katona-zenekar* szerződtesse Debreczennek. Ebbeli fáradozásai — hír szerint — eredménnyel jártak s a jövőben, — ha nem is azonnal, — katona-zenekar fog játszani a debreczeni színházban és pedig állandóan 36 tagu zenekar. Hogy milyen mértékben fogja emelni ez az énekes előadások szintjét, azt felesleges külön fejtegetnünk.

Ami a szintársulat szervezését illeti, Mezey Béla e tekintetben is készen van s még e héten betérjeszti névsorát a színügyi bizottság elé. E munkájában az az elv vezérelte, hogy a közönség friss és alapjában új drámai és énekes személyzetet láthasson, hallhasson.

Ami a diszleteket illeti, e tekintetben Berlinből hozatott, részben saját tervei szerinti új diszleteket, hogy ezzel is kellemes benyomást kelthessenek az első előadások már külső kiállításaiikkal is. A régi megszokott, kopott színpalak és függönyök tehát nem fognak emlékeztetni bennünket többé a nagymamánk idejére.

Budapesten felfrissítette ruhatárát is, bár Mezey előadásait kifogástalan ruha-kiállításai révén dicsérték első sorban a győri lapok.

Mezey — nagyon helyesen, — új milió elé állítja a közönség ítéletét külső kiállításaiiban.

Ami a szervezkedést illeti, e téren is friss és új impressziók keltése vezérelte a szerződteséseknél is. Nem tartotta meg a régi szintársulat tagjai közül csak azokat, akiknek szerződtesését el nem kerülhetette.

— Több kiváló tagot nem szerződtettem, mert ismerem a közönséget, mely a legjobb színészeket is megunja, ha éveken keresztül működnek egy és ugyanazon városban. Ahol hasonló kiváló új erők állottak rendelkezésemre, ezeket szerződtettem. Ők kiválóságuk mellett a frissesség, újdonságszerűség erejére is hatnak, — mondta.

Nagy Aranka lesz a kolozsúri énekesnője, akinek csodaszép hangja, művészi énektudása általánosan tudott a magyar színészetben. Tetszetősége előkelő, játékkiskolája harmonikusan simul nagy zenei tudásához.

Borbély Lili, a debreczeni színház kedvence marad, de emellett még más énekesnői is lesznek.

Halassyné Serfőzi Etel, Halassy Mariska, ez a két kiváló művész nő szintén marad. E két kiváló erő lekötése bizonyítja Mezey elsőrangú szervező-képességét.

Kassay Károly ez a nagy multu, tetőtől-talpig művészember szintén itt marad és pedig olyan formán, hogy művészetét kizárólag a színpadi játéknak szentelheti, miután a rendezés gondjai alól fel lesz mentve.

A régiek közül *Uty Gizella* marad még, a férfiak közül pedig *Lajthay Károly*. Segédszínésznőnek — fiatal leányszerepekre — Payer Margitot szerződtesette, akinek szép tehetsége kellő vezetés mellett bizonyára fejlődni is fog.

Az újonnan szerződtesett tagok közt — Nagy Arankán kívül, akinek Szegeden fényes sikerei voltak, — szerencsés akvizíció *Czakó Gyula* szerződtesése, aki általános főrendező, igazgató helyettes lesz. Ez a külföldet is bejárt művészember lett volna Beöthy főrendezője is nálunk. Kiváló színészembernek mondják *Oláh Gábort* is, aki a bariton szerepkört s *Jávor Gizi*, aki a naíva szerepkört tölti be.

36 tagu női- és férfi karszemélyzete nyolctizedrészben új lesz. Az itteni kórusból csak azokat szerződtesette, akiknél jobbakat úgy sem kaphatott volna.

(S.)

Mezey Béla szintársulatához eddig a következő szerződések kötöttek: Nők: Borbély Lili soubrette primadonna, Nagy Aranka coloratur primadonna (Szegedről), Halassy Mariska fiatal hősnő, szende, Serfőzi Etel operette comika, vigjátéki anyja, Uti Gizella drámai anyja, Bányai Irén énekes naíva (Pécsről), M. Fenyvessy Olga táncos soubrette, Márkus Angéla mezzó soprán (Szabadka), Szentiványi Gitta vigjátéki soubrette (akadémiát végzett növ.), Payer Margit naíva, Jávor Gizi társalgási, Károlyi Ibolyka szende (Pécs, Szabadka); 2 segédszínész.

Férfiak: Czakó Gyula főrendező, Kassay Károly operette buffó, salon comikus. Oláh Gyula bariton, énekes bonvivant (Szeged), Fehér Gyula hős és jellem (Kolozsvár), Lajthay Károly bonvivant szerelmes, Váradi Márton népszínmű és op. bariton (Pozsony, Pécs), Nagy Sándor hősszerelmes, Madas István kedélyes apa, comikus (Sopron), Sz. Nagy Imre operette és opera tenor (Miskolc) Rónai Imre buffó comikus (Győr), Szalay Gyula táncos comikus (Budapesti színház), Kormos Ferenc síheder, szerelmes. Vándori Géza társalgási színész, Fischer Károly I. karmester (Pozsony), 16 kardalnok, 16 kardalasnő, 1 kantanító, 2 magántáncosnő.

A műszaki személyzet szerződtesése most folyik.

IRODALOM.

Debreczeni költők.

(Tóth Árpád és Nagy Zoltán verses kötetei.)

Debreczen az utóbbi időben erősen vezet az irodalomban. Debreczeni írók s költők műveivel sürjen találkozunk a fővárosi lapok tárcarovataiban, irodalmi lapokban.

Mostanában három költeményes kötet keltett feltűnést az irodalmi piacon. Ady Endré az egyik verses könyv, aki szintén Debreczenben írta első poemáit.

A másik két könyv szintén Debreczenben élő fiatal költőké a Tóth Árpádé és Nagy Zoltáné. Előbbi a helyi sajtóból is ismeri a közönség dr. Nagy Zoltán azonban Debreczennek nem ír. Ő Debreczennek csak perel.

A fiatal költők könyveiről most ír egyik legelőkelőbb fővárosi lapunk, előbb Ady Endre versei előtt hajtván meg az abszolút elismerés lobogóját:

„Adyval egy sorban emlékeztetünk meg Tóth Árpád *Hajnali szerénád* c. verses könyvéről is; már csak azért is, mert egyike a legutóbbi 4–5 év alatt feltűnt poétáink legkiválóbbjainak. Lírikus; — a szomorúság hurját variálja — mély és a formák dolgában a művészieségig emelkedik. Aki számot akar adni legújabb liránkról, ismerkedjék meg véle okvetlenül. Könyvének ára 2 korona.

Ezt kell mondanunk Nagy Zoltánról is, aki már korábban feltűnt verses könyveivel. A mostaninak címe *Csend! Aranymadár!* Amilyen mesterkelt ez a könyvcím, oly közvetlenül hatók a versei. Nagy Zoltán kontemplatív lélek, gondolat-lírikus, anélkül, hogy bölcselkednék. Nagy problémákat nem feszeget,

de azért megvannak a maga egyéni problémái, amik széles skálájú lírában oldódnak föl és találnak utat az olvasóhoz. Ára két korona.

Elmondhatjuk, hogy *egy időben három ilyen értékes verses könyv rég jelent meg a könyvpiacón*.

1494—1913. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A Debreczeni kir. bíróságnak V. 679—1913. számú végzése folytán közhirrre tétetik, miszerint Budapesti Keresk. r.-t. részére debreczeni lakostól 187 kor. 50 fill. tőke, ennek 1912. év aug. 16. napjától számítandó 5% kamatai és az eddig összesen 87 kor. 06 fill. perköltség erejéig 1913. évi január hó 28-án bíróilag lefoglalt és 3984 koronára becsült kávéházi berendezés, butorokból álló ingóságok 1913. évi aug. hó 5-én délelőtt fél 10 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Csapó-utca 8. sz. alatt megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. július 20.

Gál Vilmos, kir. bírósági végrehajtó.

Apollo mozgószínház.

Igazgató Deési Alfréd.

Szombaton és vasárnap **HÁZASODIK AZ URAM**

országos hírű nagy kinema-czkecs bohózat

a legkiválóbb magyar moziművészek fellépésével.

7405—1913. tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhirrre teszi, hogy a Debreczen-belvárosi takarékpénztár r.-t. végrehajtatonak Oláh Géza és Zih Géza végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a debreczeni kir. törvényszék területén levő, a debreczeni 9128. sz. tjkvben A I. 5637/b—1., 5637/b—2., 5637/1—e/b. hrsz. a. felvett homokkerti szőlőre 48 kor., ugyane tjkvben A II. 5638j3—c/2., 5638/3—c/3., 5638/3—b/2., 5638/3—b/3., 5638/2—a, 5638/2—b., 5638j1., 5639/1—c/a—5., 5639/1—c/a—4. hrsz. a. felvett homokkerti szőlőre 206 kor., a debreczeni 3976. sz. tjkvben A + 5637ja—1jb. hrsz. a. felvett homokkerti szőlőre 1166 korona kikiáltási árban és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1913. év augusztus hó 21. napjának délelőtti 11 órakor** e kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ -án alul eladatni nem fog.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 20%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Az, aki az ingatlanra megállapított kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, a vn. 25. §-a értelmében köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért ár 20%-áig kiegészíteni, különben ígérete figyelmen kívül marad és a nyomban folytatandó árverésen részt nem vehet.

Debreczen, 1913. május hó 29-én.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság:

Fülöp Károly, s. k., kir. törvsz. jegyző.

A kiadmány hitelül:

Sinay, igazg., kir. telekkönyvvezető.

Zsákok, ponyvák

és minden e szakmába vágó cikkek legolcsóbban szerezhetők be

WIENER ADOLF

ponyva és zsákkölcsön üzletében Kossuth-u. 27.

7302—1913. tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreceni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság, közhirrre teszi, hogy a Hajdudorogi Hitelbank végrehajtatonak Szilágyi Imréné Petneházi Juliánna végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a debreczeni kir. törvényszék területén levő, a debreczeni 5843. sz. telek-jegyzőkönyvben A + 5452. hrsz. a. felvett boldogvalvai kerti szőlőre 1134 kor. kikiáltási árban és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1913. évi augusztus hó 19. napjának délelőtti 9 órakor** e kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ -án alul eladatni nem fog.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 20%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Aki az ingatlanra megállapított kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, a vonatkozó 25. §-a értelmében köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért ár 20%-áig kiegészíteni, különben ígérete figyelmen kívül marad és a nyomban folytatandó árverésen részt nem vehet.

Debreczen, 1913. május hó 26-án.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság:

Fülöp Károly s. k., kir. törvsz. jegyző.

A kiadmány hitelül:

Sinay, telekkönyvvezető.

1582—1913. v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. bíróságnak V. 5356/3—1912. számú végzése folytán közhirrre tétetik, miszerint Kecskeméti Árpád budapesti lakos részére 400 korona tőke, ennek 1912. év május hó 1. napjától számítandó 5% kamatai és az eddig összesen 69 korona 44 fillér perköltség erejéig 1912. évi december hó 10-én bíróilag lefoglalt és 1051 koronára becsült mérlegek, fa, ló, szekér és egyéb ingóságok 1913. évi augusztus hó 13-án, délelőtt $\frac{1}{2}$ 12 órakor kezdetét veendő és Ajtó-utcán 26. számú háznál megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi július hó 26-án.

Török Péter, bírói kiküldött.

MEGHIVÁS. Az Ingatlant Értékesítő Részvénytársaság III-ik RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

1913. évi augusztus hó 5-ik napján, délután 4 órakor tartja meg a Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank tanácstermében (Szent-Anna-utca 13. sz.), melyre a részvényesek tisztelettel meghivatnak azon figyelmeztetéssel, hogy az alapszabályok 14. §-a szerint részvényeiket vagy az intézet pénztáránál vagy bármely, Debreczenben székelő részvénytársulati pénzügyintézetnél, Budapesten az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztárnál 3 nappal a közgyűlés előtt le kell tenniük.

Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság jelentése és számadása az 1912—13. üzletéről és indítvány az évi nyereség felosztása iránt. 2. A felügyelő-bizottság jelentése. 3. A mérleg megállapítása és a nyereség iránti határozathozatal. 4. A felmentvény iránti intézkedés. 5. 6. lelépő igazgatósági tag helyének és a 4. lelépő felügyelő-bizottsági tag helyeinek választás utján való betöltése. 6. Igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjainak díjazás iránti határozat. 7. Esetleges indítványok.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Vagyon

MÉRLEG-SZÁMLA

Teher

1	Vállalatunk tulajdonát képező ingatlanok és pedig:		1	Részvénytőke	200000	—
	a) „Iparbankudvar“		2	Tartaléktőke	5573	89
	b) Hűtflész földingatlan		3	Osztalék tartalék	10679	14
	c) Polgári „		4	Folyószámla	957662	37
	d) Bessenyei „		5	Fel nem vett osztalék	300	—
	e) Böhm-féle ház		6	Különbözők	20	—
	f) Ondódi földingatlan		7	Átmeneti jövedelmek	745	63
	g) Kondorosi tanyabirtok	1185713		Egyenleg	22502	71
2	Girószámla	500				
3	Átmeneti kamatok és tételek	11270				
		1197483				74
						1197483

Kiadások

EREDMÉNY-SZÁMLA

Jövedelmek

1	Kamatok	19584	83	1	Nyereség áthozat 1911/1912. évről	358	11
2	Üzleti és házköltségek	3221	71	2	Háztjévedelmek	58948	61
3	Tisztifizetések	5960	—	3	Földjévedelmek	1244	60
4	Adók	14282	07	4	Jutalék	5000	—
	Egyenleg, mint nyereség	22502	71				
		65551	32				65551
							32

Debreczen, 1913 június hó.

Mandel Ernő, ügyvezető.

A könyvelésért Schwartz Andor.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Latinovits Mihály, Fürst Ödön, Sesztina Jenő, Csóka Sámuel, Löfkovits Arthur, Kenyeres Károly, Dr. Löfkovits Márton, Emerich Arnold.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG: Tóth István, Nyíri Géza, ifj. Riökl Antal, Engel László.

DIANA FÜRDŐ árai a legolcsóbbak!!

a vasuti indóházzal szemben

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás. Külön mérték osztály.

Gyökeres tyukszemirtó Kárpáti-szesz köszvény

szemölcsöt, tyukszemet és bőrkeményedést azonnal megszünteti. — Ára 70 fillér. ++++++

kiváló hatással bír. Ára 1—2 K.

Alatus baromfivész elleni szer, csodás hatása. Ára 1—2—4 korona. ++++++A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője **HARSÁNYI LAJOS** gyógyszerháza a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

Nem fáj a feje másnap ha

Littke pezsgőt iszik